

MILLIY SAN'AT VA VORISLIK: TANIQLI MINIATYURACHI RASSOM TOIR BOLTABOYEV ISHTIROKIDA MAHORAT DARSИ VA DAVRA SUHBATI

32-BMSM Tasviriy san'at bulimi o'qituvchisi
Dadajanova Iroda Abdusattarovna

San'at — inson ruhiyatining eng nozik torlarini chertuvchi, o'zligimizni va tariximizni kelajak avlodga bezavol yetkazib beruvchi beqiyos ko'prikdir. Ayniqsa, O'zbekiston zamini asrlar osha o'zining betakror miniatyura maktabi, buyuk musavvirlari va o'ziga xos rangtasvir an'analari bilan butun dunyoni lol qoldirib kelgan. Bugungi kunda ushbu boy merosni yoshlarga o'rgatish, ularning qalbida go'zallikka nisbatan muhabbat uyg'otish har qachongidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Yaqinda Toshkent viloyati Madaniyat boshqarmasi tasarrufidagi Toshkent tumani 32-sonli bolalar musiqa va san'at maktabida (BMSM) ana shunday ezgu maqsadlarga xizmat qiluvchi yirik ma'rifiy tadbir — davra suhbatı va mahorat darsi bo'lib o'tdi. Tadbirning asosiy qahramoni va faxriy mehmoni sifatida yurtimizning yetakchi mo'yqalam ustalaridan biri taklif etildi. O'zbekiston Respublikasi Badiiy akademiyasi a'zosi, Kamoliddin Behzod nomidagi Milliy rassomlik va dizayn instituti o'qituvchisi, yetuk miniatyurachi rassom **Boltaboyev Toir Ilyosovich** bo'ldilar.

Tasviriy san'at bo'limi o'qituvchilari va o'quvchilari ishtirokidagi ushbu qizg'in davra suhbatı tom ma'noda san'at bayramiga aylanib ketdi. Uchrashuv avvalida Toir Boltaboyev yig'ilganlarni miniatyura san'atining boy va serqirra tarixi bilan tanishtirdi.

Miniatyura — bu shunchaki mitti hajmdagi surat emas, balki chuqur falsafiy ma'no, o'ta aniq hisob-kitob va cheksiz sabr-toqat talab qiluvchi murakkab yo'nalishdir. Ustoz o'z so'zida Sharq uyg'onish davri namoyandalari, xususan,

musavvirlar peshvosiga aylangan Kamoliddin Behzod merosi, Hirot va Buxoro miniatyura maktablarining o'ziga xos uslublari haqida so'zlab berdi. O'quvchilar asrlar davomida kitob sahifalarini bezab kelgan bu san'at turi qanday qilib bugungi kunda ham o'zining dolzarbligini yo'qotmagani, aksincha, zamonaviy dizayn va monumental san'atda ham keng qo'llanilayotgani haqida qimmatli m'lumotlarga ega bo'ldilar.

Mahorat darsi davomida milliy rangtasvir va chizma tasvir asoslariga alohida to'xtalib o'tildi. Toir Ilyosovich qog'oz tanlash, tabiiy bo'yoqlar tayyorlash sirlari, mo'yqalamni to'g'ri ushlash va chiziqlarning dinamikasi haqida amaliy tushunchalar berdi. O'quvchilar yupqa chiziqlar orqali qanday qilib qahramonning xarakteri, kiyimlaridagi mayda burmalar va yuz ifodalari aks ettirilishini katta qiziqish bilan kuzatdilar.

Davra suhbatining eng ta'sirli qismlaridan biri — rassomning o'z ijodiy faoliyati va bosib o'tgan hayot yo'li haqidagi xotiralari bo'ldi. Har qanday yutuq ortida mashaqqatli mehnat yotadi. Toir Boltaboyev yosh san'atkorlarga qarata o'zining ilk chizgan koralamalari ishlari, talabalik yillari, ustozlaridan olgan tanbehlari va izlanishlari haqida samimiy so'zlab berdi.

“Haqiqiy san'atkor bo'lish uchun faqat iste'dodning o'zi yetarli emas. Eng muhimi — mehnatkashlik, tinimsiz izlanish va o'z ustida ishlashdir. Miniatura insonni shoshmaslikka, har bir detalga e'tibor berishga va eng asosiysi, sabrli bo'lishga o'rgatadi,” — deya ta'kidladi u.

Rassomning xalqaro ko'rgazmalardagi ishtiroki, yaratgan nodir asarlarining g'oyaviy ildizlari haqidagi hikoyalari yosh o'quvchilar qalbidagi katta maqsadlarga bo'lgan ishtiyoqni yanada alangalantirdi.

Ma'lumki, bolalar musiqa va san'at maktablari o'quvchilari o'zlarining ziyrakligi va qiziquvchanligi bilan ajralib turishadi. Uchrashuvning ikkinchi qismi interaktiv ruhda, jonli savol-javoblar asosida o'tdi. O'quvchilar o'zlarini qiziqtirgan turfa xil savollar bilan ustozga yuzlanishdi:

- *Kichik detallarni chizishda ko'z nurini qanday asrash kerak?*

- *Ilhom parisi kelmagan vaqtlarda musavvir nima bilan shugʻullanadi?*
- *Qadimgi miniatyuralardagi yorqin qizil va koʻk ranglar qanday olingan?*

Toir Ilyosovich har bir savolga erinmasdan, bolalar tushunadigan tilda, hayotiy misollar bilan batafsil javob qaytardi. Shuningdek, u oʻquvchilar tomonidan chizilgan baʼzi eskiz va qoralama ishlarni koʻzdan kechirib, ularga oʻzining professional maslahatlarini, yoʻllanma va koʻrsatmalarini berdi. Bunday eʼtibor yosh moʻyqalam egalari uchun bir umrga esda qolarli motivatsiya boʻlishi shubhasizdir.

Shuni alohida eʼtirof etish kerakki, bunday yuqori saviyadagi tadbirlarning tashkil etilishi, oʻquvchilarning sanʼatni bu qadar chuqur tushunishi va uchrashuvga tayyorgarligi ortida maktab pedagoglarining fidokorona mehnati yotibdi.

32-sonli bolalar musiqa va sanʼat maktabida sogʻlom ijodiy muhit yaratishda, yosh isteʼdodlarni yuzaga chiqarishda maktab rahbari **Valentina Ivanovna Li** hamda maktabning barcha pedagoglar jamoasining oʻrni beqiyosdir. Rahbariyat tomonidan taʼlim jarayoniga zamonaviy yondashuvlarning tatbiq etilishi, yirik sanʼat arboblari bilan bunday amaliy uchrashuvlarning doimiy ravishda yoʻlga qoʻyilishi oʻquvchilarning dunyoqarashini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

Mahorat darsi davomida oʻquvchilarning berayotgan savollari, ularning sanʼat tarixini tushunish darajasi va chizgan ishlaridagi duduqlanmas chiziqlar — bevosita shu ustozlar tomonidan kundan-kunga, zarrama-zarra berib kelinayotgan bilim va koʻnikmalar mevasidir. Ustozlarning oʻquvchilarga ranglar jilosini, kompozitsiya qonuniyatlarini va tasviriy sanʼatning qattiq intizomini mehr bilan oʻrgatib kelayotgani sababli ham maktabda haqiqiy ijodiy maskan aurasi shakllangan.

Taniqli miniatyurachi rassom Toir Boltaboyev bilan boʻlib oʻtgan ushbu mahorat darsi va davra suhbatini 32-sonli BMSM tarixida yorqin sahifa boʻlib qoladi.

Tadbir yakunida oʻquvchilar oʻzlarining sevimli ustozlariga minnatdorchilik bildirib, esdalik uchun suratlarga tushdilar.

Bu kabi amaliy uchrashuvlar yoshlar uchun nafaqat bilim va tajriba manbai, balki ulkan ma'naviy ozuqa hamdir. O'zbekiston Badiiy akademiyasi a'zosi darajasidagi yetuk mutaxassisning oddiy maktab o'quvchilari bilan yuzma-yuz o'tirib, o'z sirlarini bo'lishishi – mamlakatimizda yosh avlod kamolotiga qaratilayotgan yuksak e'tiborning amaldagi isbotidir. Ishonchimiz komilki, bugun Toir Ilyosovichdan o'git olgan, Iroda, Barno, Munisa kabi ustozlar qo'lida toblanayotgan bu yoshlar kelajakda O'zbekiston tasviriy san'atini butun dunyoga tanituvchi, milliy an'analarimizni munosib davom ettiruvchi buyuk musavvirlar bo'lib yetishadilar.